

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Beritan GÜNEŞ ALTIN

Mardin Milletvekili

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM'ler), ilk kez 2012 yılında 6284 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle ortaya çıkan koordinasyon ihtiyacı ile kurulmuş ve ilk olarak burada tanımı yapılmıştır. Ardından 25 Kasım 2012'de 14 pilot ilde hizmet sağlamaya başlayan ŞÖNİM'lerin işleyişine ilişkin 5 Ocak 2013'te çıkan Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik'te bazı detaylar paylaşılmış, ŞÖNİM'lerin işleyişine ilişkin yönetmelik ise pilot çalışma başladıktan uzun süre sonra, 17 Mart 2016'da yürürlüğe girmiştir.

Mor Çatının 2021 yılında yayınladığı 'Türkiye'de Erkek Şiddetiyle Mücadelede Koordinasyona İlişkin İzleme Raporu'nda şiddete maruz kalan kadınlarla odak görüşmeleri yapılmış ve bunun sonucunda rapor hazırlanmıştır. Raporun Şiddet Önleme Merkezleri (ŞÖNİM) ile ilgili olan kısmında birçok kadının beyanı neticesinde ŞÖNİMlerin kadınlar için güvenli bir alan olmadığı, kadınların buraya başvuru yapmakta zorlandığı daha sonrasında da kötü muameleye maruz kaldığı sonucuna varılmıştır. Her ne kadar erkek şiddetiyle mücadelede en kapsamlı sosyal hizmeti sağlayacak kurum ŞÖNİM ise de kadınların ŞÖNİM'lere danışmanlık, rehberlik, yönlendirme, ruhsal destek, hukuki destek vs. nedenlerle başvurmadıkları, hatta çoğunlukla kurumun varlığından dahi haberdar olmadıkları anlaşılmaktadır. Fiili olarak sığınak kabulleri kolluk kuvvetleri tarafından yapıldığı için ve kadınlar ŞÖNİM'i arasalar bile yeniden kolluğa yönlendirildikleri için acil durumlarda kadınları sığınağa gitmeleri için ŞÖNİM'e yönlendirmek onların yaşadıklarını tekrar tekrar anlatmalarına neden olmaktadır; bu nedenle tercih edilmemektedir.

ŞÖNİM'ler kurulduğu günden bugüne dek ifade edilen erişimdeki zorluk sorununun hali hazırda devam ettiği anlaşılmaktadır. ŞÖNİM'lerin sayısı ve mevcut kapasitesi, Türkiye'deki kadına yönelik şiddetle mücadelede gereken yaygın ve özellikli sosyal hizmet ihtiyacını

karşılammaktan uzaktır. Örneğin İstanbul'da yalnızca bir ŞÖNİM bulunmaktadır. Kentin koşullarında İstanbul'dan arayan kadınların çoğunun buraya ulaşması oldukça güç olacağından ve Bakanlığa bağlı sığınaklara kabul için kadınların hemen her zaman kolluğa başvurması gerektiğinden kadınların ŞÖNİM'e başvurmadığı görülmektedir.

Şiddet Önleme Merkezlerinde kalan kadınların uğradıkları baskı ve ayrımcılık birçok kadın derneği tarafından raporlaştırılmış ve bu kurumlara dair birçok şikayet yapılmıştır. En son geçtiğimiz günlerde medyaya yansıyan Mardin'in Derik ilçesinde biri kolluk görevlisi olmak suretiyle dört kişinin cinsel istismarına ve fiziksel şiddetine maruz kalan kadının bir sene önce ŞÖNİM'e başvurduğu ve kadın konukevine yerleştirildiği daha sonrasında kadının, etnik ayrımcılığa maruz kaldığı medyaya verdiği röportajı ile kamuoyuna yansımıştır. Mağdurun kaldığı sığınma evinde başka bir kadınla Kürtçe konuşması bazı kadınlar tarafından tepkiyle karşılanmış ve yönetime şikayet edilmiştir. Akabinde yönetim Kürtçe konuşan kadınları çağırıp bir daha konuşmamaları gerektiğini aksi takdirde sığınma evinden atılacaklarını Kürtçenin yasak olduğunu dile getirmiştir. Erkek şiddetinden uzaklaşıp 'güvenli bir alana' giden kadınların tehdit edilmesi ve şiddetin farklı bir biçiminin uygulanması asla kabul edilemez. Daha önce de evli olduğu erkek tarafından şiddet gören Fatma Altınmakas, kolluk kuvvetlerine başvuru yaptığı fakat kendisine tercüman sağlanmadığı için kolluk tarafından tekrar şiddet gördüğü evine gönderilmesinin neticesinde evli olduğu erkek tarafından öldürüldüğü gerçeği tüm canlılığıyla karşımızda durmaktadır.

Bu bağlamda;

1. Türkiye'de yaşayan ve anadili Türkçe olmayan kadınlara ŞÖNİMLerde tercüman hizmeti sağlanıyor mu?
2. Şiddet gören kadınların ilk başvuru yaptıkları yer olan karakollardan kadınların "aile birliğini koruma" misyonuyla tekrar şiddet gördüğü evine gönderilmesi neticesinde kaç kadın yaşamını yitirmiştir?
3. Türkiye genelinde, il bazlı olarak kaç tane kadın sığınma evi vardır? Bu sayıyı belirlemek için hangi parametreler kullanılmaktadır?
4. Kadınların sığınma evlerinde kendilerini öncelikle güvende ve rahat hissetmelerine dönük hangi uygulamalarınız söz konusudur? Bu uygulamaları hangi kriterler neticesinde belirlemektesiniz? Sizce uygulamalar yeterli düzeyde midir?

5. ŞÖNİMlerde ayrımcılığa ve kötü muameleye maruz kaldığı için şiddet gördüğü eve dönmek zorunda kalan kadınların sayısı kaçtır? Bu “dönüşlerin” önüne geçmek için herhangi bir çalışmanız var mıdır/olacak mıdır?
6. ŞÖNİMlerde şiddet gören kadınlara ikincil bir travma yaşatmamak için görevli personellere dönük tarafınızca gerekli psiko-sosyal eğitimler verilmekte midir?